

Rubberstempels provinciekaarten

Een stempel kan dienen als keurmerk, als handtekening en verzegeling, als bewijs, maar ook ter illustratie en verduidelijking. Denk aan de gestempelde strippenkaarten en buskaarten, de stempel in het paspoort, de stempelkaart bij de Elfstedentocht en de gestempelde post. Ook in het onderwijs werd gestempeld ter illustratie en verduidelijking.

Leerlingen stempelden figuren en motieven op papier om in te kleuren of om een voorstelling mee te maken. De handstempel is grotendeels vervangen door drukmachines en de printer. De rubberstempels van provinciekaarten zijn gebruikt tijdens de aardrijkskunde- of topografieles vanaf het begin van de 20e eeuw.

Misschien herkent u ze nog wel? De stempel werd in het inktkussen gedrukt en vervolgens in het schrift gestempeld. Plaatsnamen, namen van rivieren, natuurgebieden en andere topografische details konden in de afbeelding worden genoteerd en gekleurd. Het schrift had tussen de verschillende blaadjes een vloeipapiertje. De overtollige inkt kon in dit vloeipapier trekken, zodat er geen vlekken ontstonden. Zelfs toen er schriften op de markt kwamen met al voorgedrukte

afbeeldingen, werden de stempels nog steeds gebruikt.

Een belangrijke leverancier van stempels voor onderwijs in het gehele land, waaronder deze rubberstempels van provinciekaarten, was de Noord-Nederlandsche Stempel- en leermiddelenfabriek. Deze stempelfabriek werd in 1948 door meneer Koopman in Groningen opgericht. Er was op dat moment grote behoefte aan stempels in het onderwijs en Koopman zag een gat in de markt. Op een rekeningafschrift staat vermeld: "Voor het onderwijs vervaardigen wij: aardrijkskundestempels, beloningsstempels, verkeerstekenstempels, muntstempels, borduurstempels, klokstempels, notenbalkstempels, de stempel-rekenmethode, landkaart-illustratiestempels." Het logo van de stempelfabriek kan niet anders dan een stempel bevatten. Met in het verleden vestigingen in de Visserstraat en Nieuwe Kijk in 't Jatstraat bevindt de stempelfabriek zich tegenwoordig ten noorden van de stad in de buurt De Hoogte.

De rubberstempels van provinciekaarten uit de collectie van GRID Grafisch Museum Groningen zijn vermoedelijk gemaakt rond 1950. De stempel van Flevoland ontbreekt dan ook in de collectie. De datering hebben we kunnen achterhalen door na te gaan op welke vestiging van de stempelfabriek de stempels zijn gemaakt en door te onderzoeken waar de fabriek gevestigd is geweest in welke tijdsperiode. Krijgt u ook al zin om weer te gaan stempelen?

Erfgoedorganisatie: GRID Grafisch Museum Groningen

Beschrijvingstitel: Rubberstempels provinciekaarten

Oneliner / quote: De rubberstempels van provinciekaarten uit de collectie zijn vermoedelijk gemaakt rond 1950

Datering van bijzonderheden: 1950

Precieze datum: circa

Fotografie uitsnede: Anton Tiktak, Arte del Norte

Fotografie: Anton Tiktak, Arte del Norte